

DARTINA

Serie nouă, anul 9, nr. 107, martie 2023

www.cctb.ro

Revistă lunară editată de Centrul Cultural Județean Constanța
„Teodor T. Burada” al Consiliului Județean Constanța

- 3 Sfinția sa, Mama
4 Marți în Mărțișor
6 Apocalipsa țărănimii române: colectivizarea agriculturii
8 Martie în calendar
10 S-a parafat înțelegerea dintre frați
14 Mai presus de orice făptură, Maica Domnului
16 Mucenicii, împletiturile rituale dintre lumi
20 Oituz la centenar
22 Păcuiul lui Soare
28 La liceu, interior țărănesc
30 Steagul în Dobrogea
32 Tradiții populare și folclor la școală
34 Tradiție și continuitate la Pandelașul

Datina, fondată în 1991, serie nouă, Revistă lunară editată de
Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” al Consiliului Județean Constanța

ISSN 1221-2253

Director general Centrul Cultural Teodor T. Burada: **Ștefania-Laura ABIBULA-STROE**

Redactor șef: **Daniela MALCIU**

Redactori: **Emilia MIHĂILĂ, Cristian CEALERA, Mihaela MARIN-DUBEI, Popa EDVICA**
Tehnoredactor: **Florian MARIN-DUBEI**

Copyright text © **Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”**

Copyright prezentare grafică © **2016 Editura Datina**

Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” - Constanța
Strada Dumbrava Roșie nr. 15, Tel: 0241 619 293

E-mail: **datinaconstanta@gmail.com**

Sfinția sa, Mama

Dana Malciu

Este ea, Mama, icoana tuturor, cea mai sfântă dintre muritori. Este nădejdea și mila tuturor. Cuvintele nu pot cuprinde ce este mama: EA este totul.

Suntem norocoși cei care, în luna lui Mărțișor, avem cui spune „La mulți ani, mama!”, avem cui dărui o floare și o îmbrățișare. Și nu cred că emoția aceasta, de a dărui mamei flori, poate fi egalată prea ușor. De la mogâldețele care la grădiniță învață cu stoicism „E ziua ta, mămico”, la cei ajunși la o anumită vârstă care înțeleg să deschidă ușa cămăruței unde stă mama, cu toate tarele bătrâneții, pentru a o îmbrățișa aducându-i aminte de primăveri frumoase, cu toții simt legătura cu darul Divinității. „Multe minuni sunt în univers, dar capodopera creațiunii e tot inima unei mame.” (E.Bersot)

sursă foto: www.cmsschicago.org

Astăzi tehnologia ne-a adus într-un punct în care sentimentele nu-și mai găsesc locul. Un simplu click și ai o definiție a mamei... „Mama este părintele biologic sau social de gen feminin al unui copil”, spune Wikipedia (citat preluat de multe alte site-uri). Nicio trăire, nicio emoție, totul politically corect, fără sentimente.

„Sufletele de mamă n-au nicio cumpătare la recunoștință, cum n-au nici la iubire.” (Hortensia Papadat-Bengescu)

Mama este dincolo de imagine, suflet, „este începutul tuturor începuturilor.” (Grigore Vieru) Ea este OMUL care face OAMENI, muntă munții

și ridică Soarele pe Cer. Este cea care se jertfește

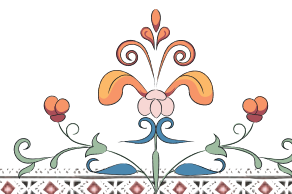

sursă foto: willowtree.nl

zilnic și în permanență, de genele ei atârnă grijile, nopțile nedormite, în ochii ei se naște speranța. Este prima noastră iubire, prima noastră alinare, primul zâmbet dăruiat.

Tradiția populară românească și Biserica Ortodoxă au pus mamele la locul de cinste cuvenit. Mama este cea care a născut Izbăvitorul acestei lumi, rugăciunea unei mame este mai puternică decât orice, mama este cea care are puteri infinite. Pentru că ea dă viață.

Când natura renaște într-o primăvară minunată și își ia haina verde crud, când totul prinde viață, chiar dacă vremurile nu mai au răbdare, când acest bine-sacru care este mama este lângă inima noastră, să nu uităm să-i spunem „La mulți ani, mama!”.

Marți în Mărțișor

Dana Malciu

Adoua zi a săptămânii (sau a treia din săptămâna bisericească) poartă în credința populară simboluri, interdicții, personifică personaje și i se atribuie întâmplări atât faste cât și mai puțin aducătoare de noroc. „Spre deosebire de sâmbăta dedicată morților (postexistența), de miercurea, joia, vinerea, duminica și luna dedicate viilor (existența), românii au rezervat ziua de marți celor ce se vor naște (preexistența). Se considera o zi rea, fără noroc, aducătoare de nenorociri în cele trei „ceasuri rele”, nefastă pentru începerea unor activități importante (aratul, semănatul, construirea casei sau fântânii etc). Din aceste motive erau interzise nunțile, logodnele, mersul la peșit. În Calendarul Popular apar numeroase zile de marți cu statut de sărbători...” (Ion Ghinoiu- „Obiceiuri populare de peste an”).

În cele șapte săptămâni ale Postului Mare sunt mai multe zile de marți cu interdicții alimentare, de lucru, dedicate unor anumite activități. Este „marțea vaselor” în prima zi de marți din Postul Paștelui când vasele în care se consumau alimente de origine animală, „de dulce” se spălau cu leșie. Tot astăzi se culegea spânzul sterp și se procura piatra vânăta folosite în medicina populară, se colecta apa din zăpada netopită pentru stropitul podelei în timpul măturatului dar se

sursă foto: redacția

făceau și vrăji și farmece.

sursă foto: redacția

sursă foto: redacția

Tot această zi de marți mai era numită și Marțea ciorilor fiind dedicată ciorilor. Exista interdic-

sursă foto: redacția

ca sămânța pusă primăvara în pământ.

Calendarul Popular mai notează o zi de marți pentru prevenirea pagubelor aduse de trăsnete în timpul verii. Este Marțea trăsnetelor cu interdicții de muncă în zilele de marți din prima săptămână de după Lăsatul Secului de Paște.

Există în pantheonul tradițiilor românești și un personaj: Marțolea, ce personifică marțea, ziua nefastă a săptămânii. „Era imaginată ca o femeie bătrână „cu putere diavolească”, sau ca o „femeie-strigoi” cu locuința în păduri, codrii pustii și văzduhuri. (...) A fost atestată în zonele de contact cu Transilvania și de-a lungul unor vechi drumuri pastorale frecventate de oierii ardeleni.” (ibidem)

ția de a munci pământul deoarece ciorile ar mân-

sursă foto: redacția

Apocalipsa țărănimii române: colectivizarea agriculturii

Dana Malciu

A cum 74 de ani soarta țaranului român era pecetluită: comuniștii începeau cooperativizarea agriculturii. Făcută cu pumnul în gură și forța armelor, cooperativizarea a însemnat declinul satului românesc, distrugerea țaranului, smulgerea acestuia din matca în care viețuia. A fost apusul satului românesc. În 1948 aproximativ 75% din populația țării trăia în mediul rural, Constituția din același an garantând dreptul la proprietatea privată (deși, paradoxal, același document îi pedepsea pe cei care nu se

conformau confiscării bunurilor de către stat). Un an mai târziu, în perioada 3-5 martie, plenara CC al PCR a stabilit trecerea la cooperativizarea agri-

culturii. Modelul urmat? Bineînțeles, cel sovietic dar cu câteva particularități. Culmea cinismului: documentul adoptat vorbea despre respectarea liberului consimțământ. Realitatea a fost cu totul diferită: țara-

nul a fost distrus, satul românesc decimat. Colectivizarea s-a făcut prin forță, cu închisoarea și deportarea, cu furtul agonisiei. Universul satului românesc a fost sistematic jupuit. Lumea tradițională, satul românesc, a fost ireversibil transfor-

sursă foto: filatelia.ro

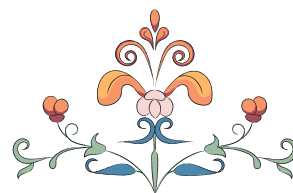
mat. Țăranul român a fost transformat în muncitor la sat. În treisprezece ani, în perioada 1949–1962 aproape toate proprietățile agricole private din țară au fost comasate în ferme agricole administrate de stat. Păstrător al tradițiilor românești, supus ciclurilor naturii și ordinii cosmice, satul românesc a fost înlocuit de omul nou, fără Dumnezeu, lipsit de orice conștiință. Rostul lucrurilor a fost distrus odată cu uciderea intelectualității satelor, odată cu furtul proprietății particulare, cu comunizarea românească, cu dezumanizarea. În sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naționale (27 – 28 aprilie 1962), Gheorghe Gheorghiu-Dej a anunțat în mod oficial încheierea procesului de colectivizare a agriculturii. Dobrogea a fost prima regiune colectivizată a României, responsabil cu aplicarea politicii de colectivizare aici fiind Nicolae Ceaușescu. După statistici oficiale, pe parcursul celor 13 ani de colectivizare, aproape 80 de mii de țărani au ispășit pedepse cu închi-

soarea, însă istoricii susțin astăzi că numărul lor a fost mult mai mare. Țăranul român a fost tratat ca „dușman al poporului” având vina de a fi religios, legat de pământ și de legile naturii. Munca cinstită și avutul strâns cu sudoare de-a lungul generațiilor a dispărut, „re-educarea” acestuia făcându-se în centrele de exterminare și închisorile comuniste. Colectivizarea a fost făcută, satul românesc a murit puțin câte puțin. Și nimic nu a mai fost ca înainte.

sursă foto: agroromania.manager.ro

soarea, însă istoricii susțin astăzi că numărul lor a fost mult mai mare. Țăranul român a fost tratat ca „dușman al poporului” având vina de a fi religios, legat de pământ și de legile naturii. Munca cinstită și avutul strâns cu sudoare de-a lungul generațiilor a dispărut, „re-educarea” acestuia făcându-se în centrele de exterminare și închisorile comuniste. Colectivizarea a fost făcută, satul românesc a murit puțin câte puțin. Și nimic nu a mai fost ca înainte.

sursă foto: www.magazinsalajejan.ro

Martie în calendar

Dana Malciu

Atenți cititori ai vremii, ai norilor, ai semnelor anotimpurilor, ai comportamentelor animalelor, țărani români le-au dat o seamă de semnificații, atribuindu-le însușiri, denumiri, rosturi. În lumea tradițională nimic nu este fără scop, nu există risipă nici în manifestările cerului, nici în rodul pământului. O parte însemnata a tradițiilor calendarului tradițional sunt păstrate și astăzi, o parte le mai re-

găsim la bătrânii satelor iar, din păcate, cel mai important filon s-a pierdut, în cel mai bun caz putând fi regăsit în lucrările de specialitate.

Luna lui Mărțișor, renașterea naturii, aduce o abundență de credințe, superstiții și sărbători în calendarul popular românesc. În martie îi sărbătorim pe: Baba Dochia, Baba Marta, Sântoade-rul, Marțea Încuiată, Sânt-Cristofor, Alexie, omul

lui Dumnezeu cel cald, Ziua Șarpelui, Ziua Peștelui, Bunavestire, Târ-nainte, târ-napoi, Sâmbra plugului, Cap de primăvara, Anul Nou al Plugarilor, Miercurea numărării ouălor, Ziua cucului, etc. Multe sunt zeități precreștine ce au prelu-

at și păstrat o parte din atributele și trăsăturile ancestrale populare, peste ele suprapunându-se figuri creștine de sfinți.

„Martie, prima lună a Calendarului roman cu început al anului la întâi martie și luna a treia în Calendarul Iulian și Gregorian cu început al anu-

lui la întâi ianuarie, sinonimă cu Marta, Dochia,

sursă foto: redacția

Mărțișor, Germinar. Luna Martie poartă numele celei mai apropiate planete de Pământ, Marte, și a fost dedicată lui Mars, zeul războiului. Denumirile populare păstrează, de obicei, rădăcina cuvântului original (Mărțișor, Marț, Marțiu) sau exprimau procesul spectaculos de trezire a naturii la viață, de încolțire a seminței semănate (Germinar, Germinariu). În luna Martie se începea aratul și semănatul, se curățau livezile și grădinile, se scoteau stupii de la iernat, se retezau fagurii, etc. La sărbătorile cu dată fixă (Zilele Babei, Mărțișorul, Dochia, Măcinicii, Alexii,

sursă foto: redacția

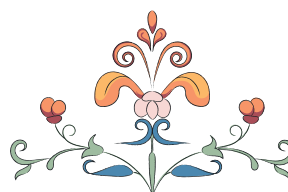
Sâmbăta Ursului, Ziua Cucului, Blagoveștenie) și dată mobilă (pentru situația când Lăsatul Secului de Carne se celebrează pe data de 20 februarie: Marțea Vaselor, Săptămâna Căii lui Sântoader,

sursă foto: redacția

Sântoaderul cel Mare, Miezul Păresimilor) se efectuau numeroase obiceiuri și practici magice, specifice ritualului de înnoire a timpului la început de An Agrar.” (Ion Ghinoiu-„Obiceiuri populare de peste an”)

Este luna în care se arată o mare grijă spațiului de locuit dar și celui extern. Acestea erau purificate de forțele malefice potrivnice omului, forțe care încercau să prelungească starea de frig. Întâmpinarea sărbătorilor trebuia făcută într-o desăvârșită stare de puritate, de curățenie trupească, spălărilor rituale atribuindu-li-se virtuți purificatoare.

S-a parafat înțelegerea dintre frați

Emă Mihăilă

*O, neamule, tu,
adunat grămăjoară,
ai putea să încapi
într-o singură icoana.*

(Grigore Vieru – „Acasă”)

S-a parafat și pe celălalt mal al Prutului: Acordul de cooperare dintre Consiliul Județean Constanța (CJC) și Raionul Strășeni (RS) din Republica Moldova. După ce, la începutul anului, frații moldoveni au venit la malul mării și au semnat acordurile de cooperare, o dată cu primul mărțișor oficialității județene au mers în Republica Moldova pentru a parafa înțelegerile.

În prima zi a lunii martie a fost sărbătoare în

Streșeni. Frații noștri și-au întâmpinat cu mult drag oaspeții din Constanța iar cei doi președinți, ai CJC și ai RS, au certificat înțelegerea stabilită în luna ianuarie. Mihai Lupu, președintele CJC și Viorel Jardan, președintele raionului Strășeni asistați de sala arhiplină cu spectatori ai Festivalului Național de Muzică și Dans „Mărțișor 2023” au semnat pentru: relații de cooperare, potrivit atribuțiilor de care dispun, în conformitate cu legislațiile în vigoare dintre România și Republica Moldova. Acordul subliniază caracterul special al relațiilor dintre România și Republica Moldova, conferit de comunitatea de limbă, istorie, cultură și tradiții, pornind de la dorința reciprocă de a stabili și dezvolta legă-

turi de cooperare, pe diferite domenii de interes comun, la nivelul județului Constanța și al raionului Strășeni, precum administrația publică locală, dezvoltare socio-economică, teritorială și rurală, investiții, știință și pregătire profesională, comunicare, educație, cultură, sănătate, turism, sport, protecția mediului, dar și în alte domenii de interes comun.

Dulce Bucovina, scumpă Moldova

A fost o adevărată sărbătoare, românii de dincolo de Prut dovedind că sunt păstrători ai valo-

rilor naționale tradiționale, că iubesc ce este autentic românesc. În spectacolul de folclor oferit au putut fi admirate dansuri tradiționale din toate zonele geografice ale României. S-a dansat pe ritmuri moldovenești, geamparalele au încins atmosfera, Căluțul nu s-a lăsat mai prejos, bătutele maramureșene au rupt pingelele, a fost, într-un cuvânt, o autentică sărbătoare românească. Iar dansatorii au avut costumele și porturile tradiționale aferente zonelor din care interpretau dansurile.

Pentru că în a doua zi de Martie sunt comemorați cei căzuți în conflictul armat din 1992, Mihai Lupu a ținut să-i omagieze pe aceștia. Cei de la Streșeni ne-au transmis că pe 2 martie 1992 „răsăritul soarelui a fost tulburat de bubu-

ituri de tun, țara bulversată de război, pământul bătătorit de cizme străine. Clipe greu de imaginat, dar și mai greu de perceput. Această zi are o pagină aparte în istoria poporului nostru – începutul războiului din Republica Moldova sau Transnistria. Conflictul militar din Transnistria actualmente este un conflict încă mornitor.

Din raionul Strășeni au participat la acest război peste 800 de bărbați: polițiști, medici, șoferi, tractoriști, muncitori, toți fiind - tați, frați, feciori, pentru a-și îndeplini nobila misiune, de a-și apăra patria, pământul natal, casa, copiii, integritatea și integritatea Republicii Moldova.

Cu mulțumiri și recunoștință față de cei ce au căzut pe câmpul de luptă, dar și pentru veteranii prezenți a venit președintele raionului Streșeni - Viorel Jardan, președintele Consiliului Județean Constanța - Mihai Lupu, administratorul public – Gabriel Monea și vicepreședintele Asociației veteranilor – Valentin Ganea.

Pentru cei care și-au sacrificat viața pe front în schimbul păcii, precucernicii părinți au oficiat o slujbă de pomenire, iar Corul Polițistul, prin

cântec, a subliniat gravitatea de pe front, ororile războiului, dar și să apreciem Pacea de care încă ne bucurăm încă. Noi avem obligația morală să ținem aprinsă făclia memoriei în cinstea celor ce au căzut pe câmpul de luptă, astfel în semn de comemorare, cei prezenți au depus florile recunoștinței la monument.”

Veniți în ospetie constanțenii nu au venit cu mâna goală. Cel mai apreciat dar a fost cel oferit în vizita de la instituția publică „Complexul sportiv” din comuna Pânășești și de la Școala Sportivă pentru elevi din Strășeni. Mihai Lupu le-a oferit acestora un tricou semnat de Gică Hagi și patru mingi de fotbal.

La ctitoria marelui Ștefan

Delegația română a vizitat multe locuri de interes regional. Și cei de peste Prut se luptă cu dificultăți de infrastructură, anii de comunism sunt resimțiți cu greutate dar și-au păstrat spiritul românesc, voioșia și datinile strămoșești. Unul din locurile absolut impresionante văzute este Mănăstirea Căpriană, una dintre cele mai vechi mănăstiri din Republica Moldova. „Este situată în zona centrală a țării, la aproximativ 40 km nord-vest de Chișinău, în ținutul deluros împădurit care purta odată numele de Codrii Lăpușnei. Considerată de mulți istorici, ultimul bastion al arhitecturii voievodale din Moldova. Legenda spune... odată, întorcându-se dintr-o bătălie grea cu tătarii pe Nistru, Ștefan cel Mare a ajuns prin aceste locuri și a hotărât ca va face aici un lăcaș sfânt așa cum făcea el după fiecare victorie. A ordonat unui arcaș să tragă o săgeată deasupra codrilor, iar unde cădea aceasta acolo era locul bun să construiască o mănăstire. Când au ajuns în locul unde a căzut săgeata, au găsit o căprioară străpunsă de acea săgeată, care lăcrima. Este un semn de la Dumnezeu a zis Ștefan cel Mare și

așa a hotărât că acest loc se va numi Căpriană. Astfel, zice legenda, a dat poruncă imediat să fie începută construcția mănăstirii, care s-a numit mănăstirea Căpriană, unul dintre cele mai vechi lăcașe sfinte, fiind pentru prima dată atestat în anul 1417. Ca dovadă, stă și astăzi drept strajă, Stejarul lui Ștefan cel Mare, vechi de peste 500 de ani, și care se află în cea mai veche rezervație din Moldova – „Codrii”. (...) Atât documentele istorice, cât și cercetările efectuate în ultimele decenii arată destul de clar că o mănăstire exista pe aceste meleaguri încă din anii '20 ai sec. XV. Astfel, în documentul din 10 februarie 1429 acest locaș este menționat ca „mănăstirea de la Vișnevăț” (prima mențiune documentară), al cărei egumen era pe atunci Chiprian. Prima dată el apare într-un act scris la 25 aprilie 1420, când este atestat cu anumite proprietăți pe aceste meleaguri unde va fi mănăstirea. Precum reiese din cartea domnească din 1429, mănăstirea de la Vișnevăț apare ca una situată în centrul unui vast domeniu la obârșia Vișnevățului, donat de Alexandru cel Bun (1400–1432) soției sale Mariana. Mai multe decenii mănăstirea s-a aflat în stăpânirea Chiajnei, fiica lui Alexandru cel Bun și a Marenei, care la 1 aprilie și 7 mai 1470, după

moartea egumenului Chiprian, a donat-o mănăstirii Neamț. Activitatea îndelungată și prodigioasă a lui „popa Chiprian” la această mănăstire a făcut ca populația din împrejurimi s-o denumească mănăstirea lui Chiprian sau Chipriana – Căpriana, denumire care a trecut în sec. XVI și în documentele scrise.” (manastireacapriana.md)

„Aceștia suntem noi:

Buni cât se cuvine

În mijlocul răului.

Răi - niciodată.

Se miră noaptea

Că a clocit sub ea

Întuneric,

Dar au ieșit

Pui de lumină.”

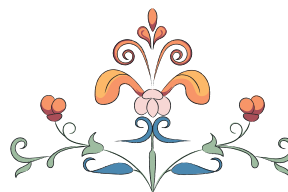
(Grigore Vieru –
„Aceștia suntem noi”)

O vizită ce este o adevărată lecție pentru noi, cei care ne uităm tradițiile și datinile strămoșești, cei care preferăm ritmuri venite de pe alte meleaguri, cei care îmbrățișăm cu atâta ușurință sărbătorile altor neamuri... La puține ore de

mers de Constanța, pe pământul sfânt româ-

nesc, pe celălalt mal al Prutului frații noștri simt și trăiesc românește, cântă imnul cu sfințenie și păstrează cu dragoste moștenirea strămoșească. O moștenire atât de frumoasă!

Mulțumim pentru fotografiile oferite de Consiliul Județean Constanța și Raionul Streșeni

Mai presus de orice făptură, Maica Domnului

Dana Malciu

„Maica Domnului ne dorește lucruri mai mari decât ne dorim noi înșine” (Arsenie Papacioc)

Arhetip și model desăvârșit al tuturor mame-

melor, a Mamei tuturor ființelor.

sursa foto: pinterest.ro

Pururea Fecioara Maria are mare cinstitie în Biserica creștină și este pomenită totdeauna după Domnul nostru, Iisus Hristos. Anul liturgic începe și se sfârșește cu praznicele Născătoarei de Dumnezeu. Este numită Preasfânta (Panaghia)

numele nefiind o definiție dogmatică dar fiind recunoscut și folosit în întreaga Biserică Ortodoxă. Acest nume i s-a dat Maicii Domnului pentru că ea este exemplul desăvârșit al colaborării între Dumnezeu și voința liberă a omului: „Iată roaba Domnului; fie mie după cuvântul tău” (Luca 1, 38). Este Precurată sau Fără de prihană (achrantos în limba greacă), Preabinecuvântata, mărita Stăpâna noastră, Theotokos (Născătoarea de Dumnezeu).

„Maica Domnului premerge umanității și toți îi urmează. Premerge în iubire, în curăție, în apropierea de Dumnezeu.” (Dumitru Stăniloae)

În tradiția populară românească Sfânta Fe-

lor, fecioarelor și femeilor din lume și, totodată, Maica spirituală a întregii umanități căreia Hristos-Dumnezeu ne-a încredințat, ne-a înfiat încă de la piciorul Crucii. Prin Sfânta Fecioară demnitatea femeii și chemarea-i sfântă de mamă este ridicată la dreapta lui Dumnezeu mai presus decât orice făptură și dat dumnezeiesc, iubindu-ne și rugându-se pentru toți cu iubirea de Mamă desăvârșită. Este luna celor mai dragi ființe, a ma-

cioară este cea asigură bunăstarea casei dar și a întregii umanități. „Pământul este al Maicei Domnului, pentru că ne hrănește.” (Elena Niculiță Voronca – „Datinele și credințele poporului român”)

sursa foto: pinterest.ro

„Maica Domnului este invocată de fete să se mărite, de femei să nască copii, de descântătoare să vindece bolile, etc. În basme ajută eroinele să iasă din impas,

dar le pedepsește cu asprime când încalcă interdicțiile impuse de ea, vindecă boli grele, redă vederea fiicei orbite de mama vitregă, înzestrează fecioara vrednicăși ascultătoare și o căsătorește cu fiul de împărat etc. În unele tradiții, Maica Domnului, identificată cu astrul nopții, Luna, sau cu Pământul, se roagă de Dumnezeu să nu prăpădească lumea și să nu izgonească vânturile cu avantajele care le aduc ele oamenilor. (...) Maica Domnului binecuvântează boii, vacile, oile și porcii pentru că au încălzit-o și hrănit-o în timpul nașterii, rândunicile pentru că i-au dat vestea că Isus va învia, ciocârlanul șchiop pentru că l-a văzut pe Mântuitor răstignit și a fost el însuși lovit cu o piatră.” (Ion Ghinoiu – „Obiceiuri populare de peste an”)

Maica Domnului nu este doar un sfânt sau nu este orice sfânt. Este numită de Sf. Teofan al Niceii: Un Dumnezeu la feminin. „Căci așa cum fiecare mamă dă copiilor ei simpla existență, tot așa și Mama lui Dumnezeu dăruie tuturor existența fericită.” (Sfântul Teofan al Niceii)

Poporul român o iubește și a notat pentru conștiința colectivă o multitudine de întâmplări. „Broasca e făcută din femeie; a avut un copil și a murit, și ea tot plânge după copilul ei, prin grădină, prin buruiene, și Maica Domnului a făcut-o broască.

Aniță, Aniță!

De pe stuh pe papură

Pân' la mama-n brațe!

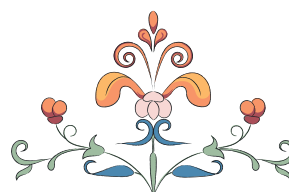
Așa a chemat broasca pe puiul ei când a întâlnit-o pe Maica Domnului, iar Maica Domnului a blagoslovit-o, că unde nu va fi ea apa bună să nu fie.” (Elena Niculiță...)

„Știți voi cine-i Maica Domnului? Ea este Împărăteasa Heruvimilor, Împărăteasa a toată făp-

sursa foto: redacția

tura, cămara întrupării lui Dumnezeu-Cuvântul, ușa luminii, că lumina cea neapropiată gânditoare prin ea a venit în lume. Ea este ușa vieții, că Viața Hristos prin ea a intrat în lume. Ea este poarta cea încuiată prin care n-a trecut nimeni decât Domnul, cum spune Prorocul Iezechiel.” (Ilie Cleopa)

Mucenicii, împletiturile rituale dintre lumi

Dana Malciu

Simboluri sacrale, tehnici străvechi, gusturi autentice și tradiția românească: la 9 martie ne amintim de cei duși în lumea fără dor prin copturi încărcate de semnificații. Mucenicii sau măcinicii sunt forme prin care din adâncimea veacurilor românii își arată afecțiunea dar, mai ales, grija față de sufletele plecate. „Indiferent de tehnica preparării și forma modelată, Măcinicii se împart pentru moși și strămoși în ziua de 9 martie. E una din cele mai frumoase, mai bogate și mai generoase ceremonii a românilor, a spiritului românesc. În această zi românii aprind o lumânare, împart un colăcel

sau sunt fulgerați (fie și numai) de un gând pentru toți dușii lumii, pentru pomenirea și iertarea tuturor pribegilor, români și neromâni, cunoscuți și necunoscuți. Suntem unul din puținele popoare care dăruiesc o zi din an pentru odihna puzderiei semințiilor lumii, a imensei omeniri de dinainte de noi.

sursa foto:
karedokfoods.blogspot.com

sursa foto: redacția

NICOLAE
18
Iunie
Museum

sursa foto: pinterest.com

Sunt recunoscător neamului meu pentru această zi, e una din zilele în care e un privilegiu să fii român.” (Radu Anton Roman – „Bucate, vinuri și

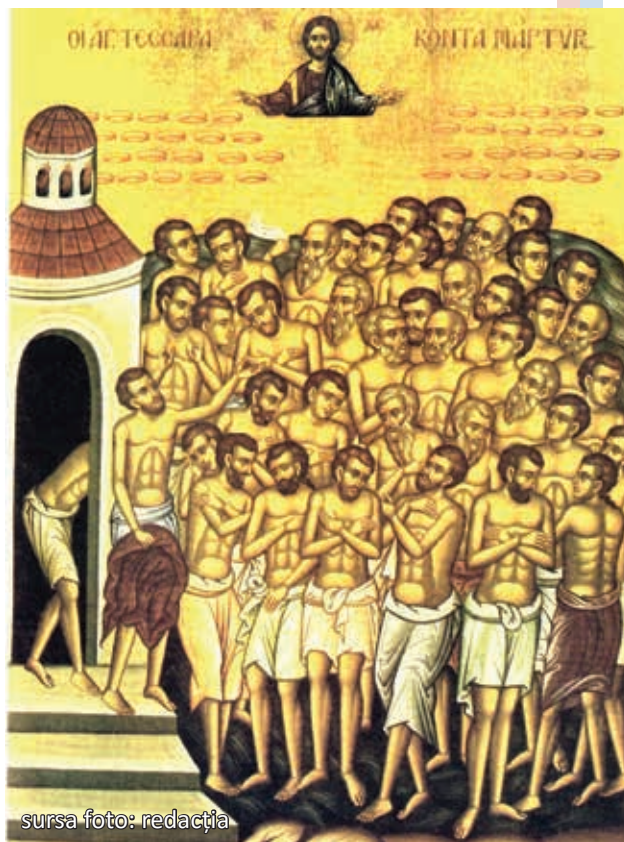

sursa foto: infopeniuni.ro

obiceiuri românești”)

Coptura rituală și-a pierdut, azi, multe din înțelesuri profunde și ascunse. Se mănâncă mucenici mecanic, dar bine că încă îi avem, fie că ne căznim în fața cuptorului sau a oalei de pe foc, fie că îi cumpărăm. Micile semne de opt sau ale infinitului au înglobate în ele o remarcabilă și fină observație a mersului timpului și a celor două lumi, de aici și de dincolo.

„Calendarul dacic de la Sarmizegetusa Regia posedă săptămâni fluctuante de opt, șapte și șase zile: o săptămână de opt zile, o săptămână de șapte zile, trei săptămâni de opt zile, o săptămână de șase zile, după care ciclul se repetă

sursa foto: redacția

până la completarea anului dacic; moștenirea unei săptămâni de opt zile poate fi regăsită în

sursa foto: asdjwa.blogspot.com

numărul zilelor dedicate celor mai temute per-

sursa foto: redacția

sonaje mitologice întâlnite în credințele românilor, cum ar fi Filipii, Sântoaderii, Rusaliile.” (Ion

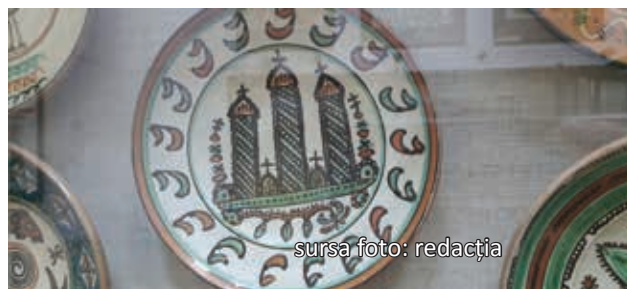

Ghinoiu – „Calendarul țaranului român. Zile și mituri”)

Mâncarea este, în cazul mucenicilor dar și al altor produse sacramentale, actorul principal: ea oferă legătură și protecție gospodăriilor și oamenilor, îmbunează spiritele, este mijloc de aflare a viitorului, a norocului.

„În această zi, se împart 40 de mucenici (colăcei cu nucă) și fiecare om trebuie să bea 40 de

pahare cu vin - Moldova; se împart 44 de bradoși

și 44 de pahare cu vin și se pun pe culmea din casă un scul de nărâzmat și o pânză albă, pentru ca grâul roșu să se facă mare și bogat - Dolj; se scot stupii afară, se dă și ceva de pomană pentru rodul albinelor, iar apiculătorii să nu iasă din curte, ca nici roiul să nu plece, când roiesc stupii - Țara Oltului; (...) în afară de mucenici, se mai fac acum și un fel de turțițe din făină de porumb, care se ung cu miere, precum și un popoi sau

asmă, care se dă de pomană unui vecin sau unei rude, împreună cu un fuior de cânepă și o strachină cu fasole, pentru ca nimeni din casă să nu se îmbolnăvească de bube negre; turțițele sau asmele mici sunt ornamentate la suprafață cu 40 de cerculețe făcute cu un bețișor; la frământarea lor, se pune în aluat și o monedă; copiii așteaptă cu bucurie împărțirea acestor turțițe, pentru că se crede că aceluia care va nimeri moneda îi va merge bine toată vara; din această cauză, tot lui îi va reveni sarcina de a pune pe ouă prima cloșcă - Gorj (CĂRĂBIȘ, p.18- 19). În Țara Almăjului, ziua este marcată de facerea măcinicilor, prilej în care se coace și o turtă pe care gospodinele o înțeapă de 40 de ori, apoi își înconjoară copiii cu un fir de lână albă, ca să fie feriți de boli, după care le împart turta coaptă să o mănânce. (...) Se fac 44 de bradoși, care se împart calzi, în amintirea celor 44 de mucenici și se împart și mucenici; se mătură curțile, se greblează grădinile și se ard toate gunoaiile, se afumă casele, grajdurile și

sursa foto: pinterest.com

celelalte acareturi, ca semn al începutului de primăvară, iar arderea gunoaielor se face pentru a alunga duhurile rele – Teleorman.

(Romulus Antonescu – „Dicționar de Simboluri și Credințe Tradiționale Românești”)

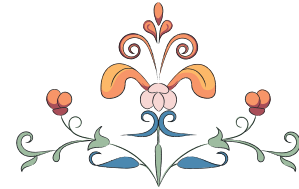
Mucenicii sunt indisolubil legați de suflet și, implicit, de Dumnezeu. Există adevărate dezbatere asupra întâietății, frumuseții, superiorității gustului între cei fierți în zeamă și cei copti, muntenesți, moldovenesți ori oltenesți. Dobrogea a adoptat ambele variante, deopotrivă, nefăcând nazuri atunci când vine vorba să-i mănânce. „Hrana nu este doar o simplă sursă de energie care se toarnă în stomac, ci este un izvor continuu de regenerare a tuturor calităților noastre, atât trupești, cât și sufletești. Frumusețea și varietatea hranei trupești preînchipuiesc desfătarea duhovnicească viitoare. Nu în zadar Scriptura folosește metafora foamei pentru păcătoși și a în-

sursa foto: culinar.ro

destulării pentru cei mântuiți.” (Savatie Baștovoi – „Cartea mea de bucate”)

Și în această lume în care ne pierdem tot mai mult simbolurile și identitatea, sau, mai bine zis, alegem să le părăsim, colăceii aceștia, mici și modești, gustoși dar și frumoși, vin și ne leagă, în fiecare primăvară de moșii și strămoșii noștri.

sursa foto: redacția

Oituz la centenar

Dana Malciu

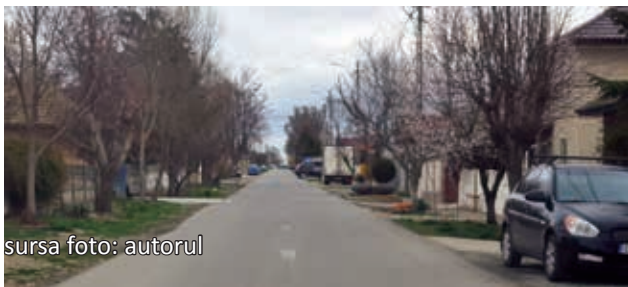
Înființat de veterani ai primului război mondial, satul Oituz împlinește, în luna aprilie, 100 de ani. De altfel numele satului este primit în amintirea bătăliei de la Oituz (26 iulie/8 august–9/22 august 1917) în urma căreia a fost stopată ofensiva germano-austro-ungară ce urmărea pătrunderea în Moldova și scoaterea României din război.

„Apogeul Bătăliei de la Oituz a avut loc în zilele de 29 iulie/11 august – 31 iulie/13 august, când inamicul a făcut eforturi uriașe pentru a depăși concentrarea de trupe române. Animați de lozincă „Pe aici nu se trece!”, ostașii români au rezistat cu eroism, zădărniciind planurile adversarilor. Până la 5/18 august, luptele au scăzut în intensitate, limitându-se la dueluri de artilerie și la ciocniri ale patrulelor.(...) Pierderile Armatei 2 în bătălia de la Oituz au fost însemnate, ele cifrându-se la 12 350 de militari, între care 1 800 morți, 4 850 de răniți și 1 570 de dispăruți. Prin victoria de la Oituz, planurile Germaniei și aliaților săi de scoatere a României din război și de pătrundere în partea ucraineană a Rusiei au fost zădărnice, iar existența statului român a fost apărută. Totodată, moralul populației a rămas ridicat, sperându-se în continuare într-un deznodământ favorabil războiului.” (<https://www.encyclopediaromaniei.ro>)

sursa foto: autorul

sursa foto: autorul

ro/).

Ziua de naștere a satului este chiar de Sfântul Gheorghe, 23 aprilie dată la care se spune că a fost bătut primul țărșuș pe locul ales de viitorii localnici ca fiind satul lor. Anual, gestul baterii unui țărșuș

sursa foto: autorul

ruș în pământ la această dată a fost preluat și de generațiile tinere.

Legea agrară din 1921 le dădea pământ foștilor luptători din primul război mondial, văduvelor și orfanilor. Coloniștii ceangăi din satul băcăuan Luizi-Călugăra au venit începând cu 1923 în mai multe valuri pe acest teritoriu. O parte dintre cei ce au sosit, nu au reușit să se adapteze și s-au întors acasă. Ceangăii au adus cu ei obiceiuri

sursa foto: autorul

frumoase dar, mai ales, dorința de muncă. Și astăzi casele lor sunt mari și frumoase construite în stil dobrogean, curțile îngrijite și străzile largi. În majoritatea satului este catolică dar există și o bisericuță ortodoxă. La sărbătorile importante, localnicii se îmbracă încă în port tradițional, conștienți că aceasta este una din formele prin care spunem: suntem români! Și încă un amănunt: nicio sărbătoare nu începe până când suflarea satului nu participă la slujba religioasă oficiată într-una dintre cele mai frumoase biserici din județ ce este consacrată Fecioarei Maria.

sursa foto: autorul

Păcuiul lui Soare

O legendă de Cristian Cealera

Pe vremea lui Caragea Vodă, asupra Valahiei se abătu cu sălbăticie neagra năpastă a Ciumei, care, în alegerea jertfelor sale, nu ținu seama de bogat sau de sărac, de copil, de om în putere sau de bătrân, ucigând pe oricine îi cădea în cale... Mulți dintre cei ce avură norocul să scape luară calea bejeniei, lăsând satele și târgurile pustii, fugind încotro vedeau cu ochii...

Sute de familii din Muntenia, dintre acelea ce trăiau de pe urma oieritului sau care se îndeletniciseră cu pescuitul prin Bălțile Ialomiței, găsiră cu cale să fugă de tot din țara lovită de blestemul peștei. Așa că acestea trecură Dunărea în Turceasca, în Dobrogea stăpânită de Semilună, unde se auzea că ciuma nu ar fi lovit atât de năpraznic.

Printre cei ce crezură în izbăvirea aceasta se numărau și cei din neamul lui Soare, un cioban de vreo 30 de ani, zdravăn ca un taur și tare chipș la înfățișare. Numele de botez îi era altul, dar puțini i-l mai știau, căci cei mai mulți îl strigau după policra aceea. Adevărat lucru, era luminos precum astrul zilei, iar în vremurile de altădată, cele de liniște și de pace, și sufletul îi fusese la fel. Nu și acum însă... De astă dată, inima-i era grea căci traiul lor se dăduse cu totul peste cap, iar nenorocirile, și nu bucuriile, erau cele ce stăpâneau fața pământului.

După ce, din pricina molimei, îi muriră părinții și un băietan de vreo 12 ani, Soare se hotărî să își ia neamul și să treacă în Dobrogea turcului. Se duseră mai întâi la Bogazchioi, târgușor trainic, aflat pe malul bătrânului fluviu, dar nici acolo nu scăpară de aripa neagră a morții. În locul acela, în „satul de la vărsare”, cum îl numeau osmanlii,

o pierdu pe soața sa dragă, pe Lina, rămânând

sursa foto: informatii-romania.ro

astfel cu inima sfâșiată pentru tot restul vieții. Fugiră de acolo către mieznoapte spre dealuri, spre podiș, tocmai la Parachioi, crezând că acolo, la marginea codrilor, le va fi mai bine. Dar spiritul rău ce le tot dădea târcoale nu îi lăsă nici în locul cela, și rămaseră iarăși săraci, de data asta, pierzându-l pe micul Toma.

În cele din urmă, rămaseră doar doi, Soare și

sursa foto: ziarulnatiunea.ro

sursa foto: cetati.medievistica.ro/

fata lui, Dina, o zgâtie de vreo zece ani, frumoasă

și bălaie, cu ochi pătrunzători asemenea picăturilor de rouă.

Într-o zi, munteanul nostru intră în vorbă cu

sursa foto: opensea.io

doi pescari, care veniseră să vândă pește proaspăt, prins la Dunăre. Unul dintre ei, cel căruia oamenii îi spuneau Gheorghe al Lupului, avea darul povestirii, moștenit de la bunii săi...

- Am prins somnul ăsta nu departe de Adachioi, într-un loc ciudat, de care oamenii locului se tem foarte. E acolo o mică insulă împă-

sursa foto: redacția

durită, pustie, și în ale cărei hățișuri se găsesc ruinele unei cetăți de demult... Ceva ziduri se văd chiar și din barcă, iar lumea spune că aici își au

sălașul cei mai mari pești ai Dunării...

- Dar de ce se teme lumea de păciul acela? întrebă Soare.

Gheorghe al Lupului făcu ochii mari, mirat:

- Ce...păci?

- Păci... adică ostrov, pământ între ape. Așa îi ziceam la noi, în satul în care am văzut lumina zilei... Pe păciuri cu pădure, ciobanii își duc adesea turmele de oi, la păscut, căci acolo e răcoare, iar iarba e de obicei proaspătă.

- Aha, uite că pe asta n-o știam. Deci, păci. O să țin minte, spuse pescarul, apoi continuă, răspunzând la întrebarea de mai devreme:

- Oamenii din Ada Kariyesi vorbesc cu teamă despre insula cu ruine. Spun că se află sub puterea spiritelor și a duhurilor rele. Acelea stăpâ-

sursa foto: artstation.com

nesc ostrovul și apără zidurile bătrânei cetăți. Mai zic ostrovenii aceia că printre ruine ar fi ascunse comori nemaivăzute, cufere întregi pline cu aur și cu tot felul de podoabe. Au încercat mulți temerari să le descopere, dar niciunul nu se poate lăuda că a izbândit. Ba chiar mulți s-au rătăcit prin codrul acela întunecat și au murit de foame sau înecați. Unii s-au întors cu mințile rătăcite, vorbind aiurea despre focuri vii, de roți de lumină sau despre iele ce ies noaptea din apă

pentru a lua mințile muritorilor.

- Eeeei, astfel de povești eu n-am crezut niciodată. Sunt plâsmuiri ale minților ușoare, zise

Soare.

Atunci însă, celălalt pescar, un bătrân lipovean cu barba albă ca neaua, ieși din muțenia sa și zise morocănos:

- Ba nu-s plâsmuiri deloc, străinule. Insula aceea se află sub puterea Samcăi, duhul apelor, jumătate femeie, jumătate pește.

- De zâna asta n-am auzit!

- Samca Samodiva, așa-i zic unii, întări și Gheorghe al Lupului, care continuă apoi... Se zice că ia mințile oamenilor pe care îi întâlnește și că atunci când vrea a-i pedepsi pe muritori le farmecă și le omoară pruncii. Ei, asta e, sunt o sumedenie de povești... Din cauza lor, oamenii nu s-au încumetat niciodată să ia locul acela în stăpânire...

- Nu mă tem eu de duhuri, ci de bolile pământului. Acolo m-aș duce să stau, cu prunca ce mi-a mai rămas... Dar ia spune-mi, om bun, s-or învoi turcii să mă lase să stau acolo? Trebuie să le dau vreun peșceș?

Gheorghe al Lupului râse:

- Ar zice "Aferim" să găsească un asemenea nebun. Te-or pune să faci focuri și să dai semnale caicelor ce trec pe râu. Dar chiar vrei să faci asta, omule? Chiar nu te temi deloc? În ochii pescarului cel tânăr se citea îngrijorarea.... Soare îi răspunse însă hotărât:

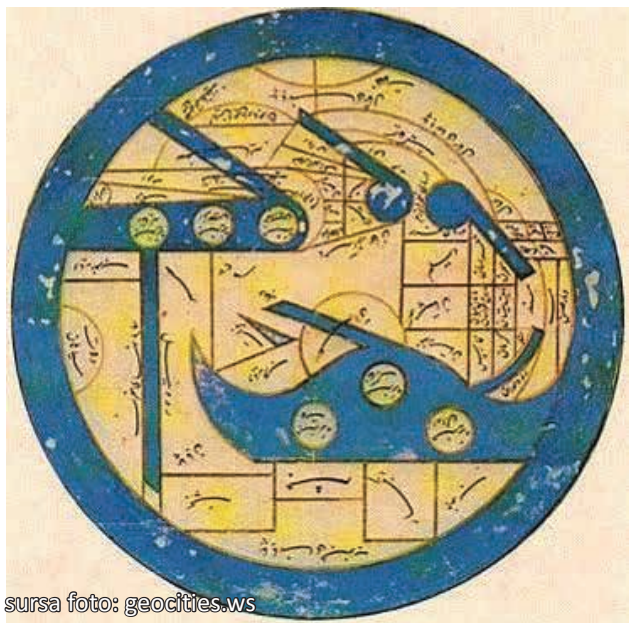
- Nu mă tem de duhurile apelor!

Degeaba îi spuseră oamenii că nu-i bine ce face... Soare nu-i luă în seamă, își luă fata și se

mută acolo, pe ostrov, ridicându-și o căsuță chiar pe mica plajă, nu departe de un vechi dig în ruine...

Turcii chiar ziseră "Aferim" aflând că ru-mânul acela vrea să trăiască acolo. Îi dădură și

sursa foto: geocities.ws

leafă, tocmindu-l ca aprinzător de focuri pentru bărcile și caicele ce treceau pe fluviu.

Timpul trecu, în liniște și pace, iar Soare era mulțumit că făcuse acea alegere. Mica Dina se simțea minunat acolo, prinsese culoare în obraji și se juca fericită pe țărmul micii insule sau printre ruinele vechii cetăți. Nu îi vizitau decât câțiva pescari, precum acel Gheorghe al Lupului, cu care Soare ajunsese să lege prieteșug. Năvodarul se bucura că munteanul este liniștit și sănătos,

sursa foto: streetsofsalem.com

dar nu uita să îi spună totuși, din când în când:

- Ai grijă, măi omule, basmele din strămoși au întotdeauna un sâmbure de adevăr. Nu forța norocul. Samca aceea poate că te pândește...

Soare râdea auzind vorbele acelea, apoi își liniștea prietenul zicându-i:

- Bade Gheorghe, duhurile rele trăiesc doar pentru cei care cred în ele. Ori eu știu că nu-s decât plăsmuiri ale minții și vorbe de clacă. Mie mi-e teamă de molime și de faptele oamenilor, nu de poveștile străbunilor...

Al Lupului dădea din cap atunci când îl auzea vorbind astfel, și nu mai spunea nimic. Ba chiar gândea că Soare o avea dreptate și că nimic rău nu se putea întâmpla pe acel ostrov.

sursa foto: mixdecultura.ro

Într-o noapte însă, pe când mica Dina dormea în bordei, Soare ieși afară, trezit de sunete ciudate. Un vuiet, ce aducea a cântec straniu, începuse să răsună dinspre ape, vrăjindu-l și fermecându-l... Luna arunca săgeți de lumină peste undele fluviului, așa că rumânul văzu bine silueta aceea ce ieșea încet, din valuri, apropiindu-se de mal. Era Samca, venită să cerceteze cine era acela ce avusese nesăbuița să îi ia în stăpânire insula!

Zâna aceea, dezgolită, cu ochii de tăciune aprins și cu pielea de un verde strălucitor, ieși de

tot din valuri și pași pe nisipul plajei, până ajunse în fața bărbatului înmărmurit...

Era de o frumusețe ce îți tăia respirația, o frumusețe ce nu putea fi asemuită cu lumea celor

sursa foto: redacția

făcuți din carne și sânge...

Nimeni nu știe cu adevărat ce s-o mai fi întâm-

plat în acea noapte... De au schimbat vreo vorbă

sursa foto: redacția

sau de și-au făgăduit oareceva... Ce se mai cunoaște este că Soare a apucat să scape cu viață, a apucat să vadă lumina unei noi zile.

sursa foto: redacția

Dar noaptea aceea l-a schimbat. De atunci nu a mai glumit niciodată pe seama basmelor, a devenit mai ursuz cu străinii și mai zgârcit la vorbă față de cum fusese înainte.

Gheorghe al Lupului văzu și el aste lucruri, dar

sursa foto: redacția

nu l-a iscodit, bucurându-se în schimb că tovarășul său este viu și nevătămat.

Soare a mai rămas pe ostrov încă zece ani și și-a crescut fata, până când aceasta a ajuns o fe-

sursa foto: redacția

cioara minunată și tocmai bună de măritiș.

Într-o zi, la digul cel vechi al insulei a tras o barcă de pescari, iar printre năvodarii ceia se găsea și un băiat chipeș, cam de vârsta Dinei. Cei doi tineri s-au văzut și plăcut, pe dată... După vreo două luni, pescarul cel tânăr s-a întors pe ostrov și a cerut-o de soață. Cu lacrimi în ochi,

sursa foto: redacția

Dina și-a luat rămas bun de la părintele său, s-a urcat în barcă, și a plecat spre satul bărbatului ei.

Soare a rămas singur... Anii trecuseră peste el, îi albiseră părul de pe tâmples, dar în rest rămăsese la fel de falnic și de arătos precum fusese în tinerețe.

În noaptea aceea, prima de după plecarea Dinei, somnul nu s-a mai lipit de genele rumânului.

sursa foto: redacția

La ceasurile douăsprezece, a ieșit în fața casei, pe plajă și deodată a auzit, iarăși, cântecul acela fermecat... La fel de frumoasă precum i se arătase și în urmă cu zece ani, Samca a răsărit din valuri și s-a apropiat de el. Cu un singur semn, i-a cerut să își țină făgăduiala făcută cu ani în urmă, iar Soare... o făcu. Împreună, ținându-se de mână, și fără a-și mai spune ceva, amândoi s-au îndreptat spre apă... S-au scufundat, încet, încet, până când undele i-au acoperit cu totul...

Din acea noapte, despre soarta lui Soare nu mai știu nimeni nimic. Degeaba l-a căutat Gheorghe Al Lupului, în lungul și-n latul apei... Cine știe în ce colț al Dunării a ajuns trupul său fără de viață... Sau, cine știe, poate că rumânul nu a murit, și trăiește încă în vreun palat de cleștar din adâncurile fluviului, alături de Samca.

Insula lui a rămas pustie și nimeni nu a mai avut curajul să își clădească acolo vreo casă... Ostrovul, pământul acela, păcuiul, a fost botezat de către sătenii din zonă după numele temerarului cioban pripășit acolo, de mult, în vremea ciumei lui Caragea...

La liceu, interior țărănesc

Ema Mihăilă

La Liceul „Carmen Sylva” din Eforie a fost organizată, de curând, o expoziție în care elevii au putut admira costume și obiecte tradiționale românești. Într-o lume care își uită originile, într-o societate în care laptele praf îl face văcuța, demersul celor de la liceul din Eforie este unul mai mult decât salutar. Aici

sursa foto: autorul

sursa foto: autorul

faceau schimb între ei, forța de muncă se răsplă-

sursa foto: autorul

au putut fi văzute a căror utilitate puțini o mai știu: fie că vorbim de vârtelnița de tors, melița sau chiar și fusul...cine mai știe că acestea erau indispensabile până acum câțiva ani. La fel cum

sursa foto: autorul

puțini știu că gospodăria țărănească era autonomă: nu se cumpăra decât foarte rar, oamenii

sursa foto: autorul

sursa foto: autorul

tea tot cu munca. Era un univers complex al cărui mers a fost brutal schimbat definitiv în perioada comunistă.

Este bine că în expoziție au fost aduse și icoa-

ne: suntem un popor creștin și ajutorul lui Dumnezeu este binevenit la orice vârstă. Cum indife-

sursa foto: autorul

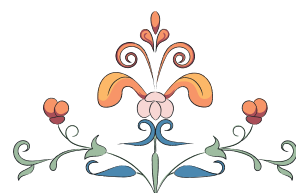

sursa foto: autorul

sursa foto: autorul

rent de anii pe care îi ai poți să te apleci asupra unei rugăciuni și să o înveți. În definitiv, ai liber arbitru.

Steagul în Dobrogea

Dorin Popescu

Nu știm cum va arăta viitorul continent politic, cultural și mental european – fără frontiere de facto, cu intersecții culturale multiple, dar și cu alterități identitare etc. Ne pregătim treptat pentru lumea aceea, acomodând obișnuințele și credințele noastre în frontiere

sursa foto: pinterest.com

și identități cu ispitele contemporaneității. În lumea de astăzi trăiesc în concubinaj spiritual și steagul și Schengenul. Deocamdată steagul este încă puternic, dar viitorul pare a aparține Schengenului / lumii europene și euroatlantice liberale fără frontiere, spațiul deplinei în-

tâlniri ecumenice contemporane între culturi,

libertăți și drepturi.

Steagul înseamnă canonic granițe și identitate, trecut și rădăcini, filiații și afilieri, înseamnă asumarea unor linii care îți definesc design-ul în raport cu alții, dar și recunoașterea aceluiași linii în design-ul altora. Steagul înseamnă credințe și idealuri, steagul este numele celor care au apărut un teritoriu identi-

sursa foto: lucrumanualadelina.blogspot.com/

sursa foto: pinterest.com

tar împotriva tuturor formelor de opresiune și alterare din exterior, împotriva ingerințelor ostile. Steagul înseamnă totodată conviețuirea etnică, religioasă, culturală a unor tipare diferite care se regăsesc, împreună, pașnic și armonios, în același design colectiv, care îm-

sursa foto: bebeko.ro

părtășesc aspirații, valori, principii, drepturi și libertăți într-un teritoriu bine definit.

Dobrogea a fost dintotdeauna un creuzet, un laborator al întâlnirilor fascinante, al intersecțiilor culturale și mentale memorabile. A fost totodată și o scenă deschisă a unor crâncene bătălii pentru supraviețuirea unor steaguri în dauna altora. În cele din urmă, aceste bătălii au rafinat gustul pentru comuniune pașnică, tolerantă și armonioasă, în paradigma căruia a crescut și s-a maturizat actualul model comunitar local. A învins, aici, steagul comunitar, sub care se recunosc etnii și comunități diferite, steagul de care menționa Carol I în celebra sa Proclamație către dobrogeni: "Drapelul român ... va fi pentru voi drapelul libertății, drapelul dreptății și al păcii".

Există astfel nu doar o lungă istorie a luptei pentru steag în Dobrogea, dar și o lungă istorie locală a coeziunii, care o însoțește permanent pe cea dintâi. O lungă istorie a coeziunii care include proiecte confederative aproape permanente ale Pontului, cel puțin în nord-vestul său, aspirații și inițiative de coeziune care urcă, permanent și convingător, din primele secole de conviețuire locală.

Într-un anumit fel, steagul în Dobrogea a însemnat și război și pace, și lupte și liniști, exiluri exemplare și totodată creșteri și continuități. Steagul, în Dobrogea, este al tuturor. De la claritatea stilistică la armonia culorilor ce îl comun. De la biruința de odinioară în lupte la întâlnirile exemplare de astăzi, deopotrivă culturale, spirituale, artistice, mentale, etnice și religioase.

Steagul, în Dobrogea, este expresia sublimată a acestor întâlniri exemplare.

sursa foto: cristinacstyle.blogspot.com

Tradiții populare și folclor la școală

Ema Mihăilă

În luna lui Mărțișor încep pregătirile părinților care caută cea mai bună, frumoasă, luminoasă școală pentru cel/cea mică ce va pași în clasa 0, grupa pregătitoare. La școala „George Enescu” din Năvodari (fosta școală nr. 1) elevii învață și despre autenticitatea și frumusețea dansului și a costumului popular românesc.

În cadrul școlii funcționează și un ansamblu de dansuri populare iar cei mici învață pașii Geamparalei, a horelor și sârbelor tradiționale din primele clase. Aceștia oferă spectacole la evenimentele organizate de școală și se prezintă cu succes, chiuind din toate inimioarele mici și

sursa foto: Școala „George Enescu” Năvodari

sursa foto: Școala „George Enescu” Năvodari

sursa foto: redacția

darnice atunci când prezentarea coregrafică o cere.

Dar nu numai atât. Cei de aici îi învață pe copii și importanța păstrării tradiției românești autentice, a credinței strămoșești. Așa că este mai mult decât lăudabilă participarea la ediția a VII-a

sursa foto: redacția

a Concursului național cu participare internațională „Împreună cu Hristos prin lume în Mileniul III”, cu tema: Rugăciunea, aripă spre cer. Concurusul a fost organizat de Episcopia Ortodoxă Română a Italiei și Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Ministerul Educației, Inspectoratul Școlar Județean Cluj, Inspectoratul Școlar Județean Buzău și Colegiul Național Pedagogic „Gheorghe Lazăr”, Cluj-Napoca și a adunat peste 13.000 de elevi din țară și din întreaga diasporă românească din Europa, Asia, America, Canada și Australia. 49 de elevi ai Școlii Gimnaziale „George Enescu” din Năvodari, coordonați de prof. Cristina Ciocănel, din clasele V-VIII au fost premiați (5 mențiuni și 44 premii speciale).

Dacă vrei poți, spune o veche zicală românească. Dacă pui suflet îți păstrezi tradiția și sufletul românesc. Dar toate acestea trebuie învățate dela vârste fragede.

sursa foto: redacția

Tradiție și continuitate la Pandelașul

Dana Malciu

**Hai, porniți la joc mai iute
Și mândruțe cât de multe!
Neică, zi un Pandelaș,
Că nu-ți vine să-l mai lași!**
(versuri populare)

Iniți mari în case mici, drag de folclor și multă muncă: la Casa de cultură „I. N. Roman” din municipiul Medgidia nu există nu se poate. Aici de zeci de ani dansul și cântecul popular românesc au făcut casă bună cu premiile și trofee aduse din toate cele patru zări. Sălile sunt mici, s-a realizat o sală de spectacole într-un spațiu destul de strâmt iar orice eveniment implică mutare, schimbare, aranjare - de la scaune, la scenă dar totul se rezolvă cu bine de fiecare dată.

Cu o zestre imensă ce aparține atât români-

lor cât și altor etnii, la Medgidia s-a înființat, în 1949, Casa de cultură, centru pentru păstrarea și promovarea tradițiilor locale. Sub acest acoperiș peste aproape două decenii va lua naștere, în

1968, Ansamblul „Pandelașul” ce a făcut cunoscut numele orașului de pe Carasu pe toate meridianele lumii. Luându-și numele de la dansul cu același nume despre care, în Dex aflăm că este „dans popular în care jucătorii, prinși de mână, se deplasează într-un tempo moderat”, „Pandelașul” a făcut iureș pe scenele din întreaga țară dar și din străinătate, câștigând premii după premii și o recunoaștere pe care mulți și-ar dori-o.

Spațiul Casei de cultură „I. N. Roman” sunt de departe insuficiente pentru copiii și tinerii care vin aici. Sunt în jur de 500 de suflete care frecventează cursurile oferite aici,

în jur de 10% dintre ei fiind cursanții de la „Pandelașul”.

Pe Claudia Magadaș am găsit-o în biroul de la

se schimbă și ușor-ușor, le mai spun prietenilor, colegilor, neamurilor și atunci încep să vină. Ei discută între ei și încet, încet vin către Casa de cultură către Ansamblul „Pandelașul”.

Rep.: Ce fel de dansuri învățăm aici?

C.M.: Dansurile sunt din mai multe zone: din Dobrogea, Ardeal, Moldova, Maramureș-Oaș.

Rep.: Ce dansuri le plac copiilor? Pe care le „prind” mai repede?

C.M.: Dacă ne luăm după dificultatea dansurilor...nu sunt grele. Lor cred că le plac mai mult cele din Ardeal dar nu numai. Acolo sunt două fe-

etaj unde am descins împreună cu directorul Casei de cultură, Florin Oprică.

„Ansamblul „Pandelașul” este, în momentul de față în creștere”, și-a început aceasta expunerea. „Noi am vrut să readucem Ansamblul pe tapet, ca să zic așa. Am adus un coregraf nou și de la un număr de zece copilași astăzi putem să spunem că numărăm în jur de 20 de copii dar numărul lor este în creștere. Ansamblul însuși este în creștere. Încercăm să le aducem și costume, este, într-adevăr o mică problemă pe partea băieților...”

Reporter: Nu aveți băieți?

Claudia Magadaș: Nu sunt dornici băieții. Dar, o dată ce vin, văd, îmbracă costumul popular, urcă pe scenă, atunci lucrurile

luri de dansuri. Unele sunt cu bețe și atunci copiii sunt mai atrași: trebuie să fie un sincron. Nu mai zic despre Moldova unde trebuie să ai puțin mai multă energie decât de obicei.

Rep.: Costume aveți doar dobroge-

C.M.: Avem din toate zonele folclorice. Avem dansuri, avem costume. Sunt originale, unele dintre ele sunt chiar de la înființarea Ansamblului. Sunt încă păstrate costume din 1965-1968. Și sunt achiziționate costume noi de la Tismana, de obicei le cumpărăm. Sunt cusute manual, sunt

și de fete, și de băieți. Avem cam zece costume

le mari de la Ansamblu se folosesc și pe soliștii

Casei de cultură. Și atunci e puțin mai greu să le întreținem însă reușim.

Rep.: Câți soliști de muzică populară aveți?

din fiecare zonă în parte. Ce este, așa, o lipsă: nu avem costume de copilași mititei. Iar costume-

C.M.: Sunt două cursuri de canto: muzică ușoară și populară. Copilașii fac și una, și alta. Sunt undeva la 70 -80 de copii care fac și muzică ușoară, și muzică populară. Adică duc mai departe tradiția. Soliștii nu sunt neapărat ai Ansamblului. Dacă este nevoie în Ansamblul colegii noștri de la canto aleg dintre copii și atunci îi aduc. Chiar doi dintre instructorii noștri de canto au activat la Ansamblul „Pandelașul”.

Rep.: Ce vârste au copiii? Cel mai mic, cel mai

mare...

C.M.: Cel mai mic are cinci anișori, cel mai mare...au plecat către facultățile de profil, spre Conservator.

Rep.: Ce pregătiți pentru acest an? Va fi un eveniment numai cu folclor sau combinat?

C.M.: Se fac și combinate. Ansamblul, când este solicitat, este prezent la activități (Ziua Națională, Ziua Dobrogei, festivaluri, etc). Pe partea asta ei vin. Însă noi avem în proiect un festival, „Plaiuri dobrogene”. Am vrea să-l punem anul acesta pe scenă. Este un festival care să adune laolaltă ansambluri populare din țară, tradiții și obiceiuri, muzică populară. Este deocamdată în proiect și nu am stabilit încă perioada în care se va desfășura.

Alături de noi a venit și directorul Casei, Florin Oprică pe care l-am întrebat cât de atrși sunt copiii astăzi de folclor.

Florin Oprică: În momentul în care vrem să ducem mai departe tradiția ne propunem să avem cât mai mulți copii aduși la cursul de

dans popular. Numai că, astăzi, copiii nu mai sunt parte „Brașoveanca”, „Ofițereasca”...asta trebuie

să găndim și noi când vrem să aducem copii către folclor. Pentru că ce am văzut și se păstrează la țară noi trebuie să punem pe scenă, noi trebuie să arătăm oamenilor că tradiția, prin dansul popular, prin coregraful care se ocupă de acest lucru nu este lăsată să moară identitatea noastră.

Rep.: În afara Casei de cultură se mai dansează dansuri populare la Medgidia?

F.O.: Eu cred că se dansează la orice eveniment. Eu sunt și artist și am mers la evenimente ca să cânt cu o trupă.

atrași de folclor. Misiunea noastră este să-i atragem și să nu uităm, nici noi și nici ei, că tradiția trebuie să rămână vie și folclorul să meargă mai departe pentru că sunt elemente ale identității noastre ca popor.

Rep.: Și este importantă identitatea pentru noi? Într-o lume cosmopolită?

F.O.: Eu cred că este foarte importantă. Mă duc cu gândul la o sărbătoare populară...când merg undeva la țară, la sat și văd că oamenii dansează jocul popular, vor să păstreze pe mai de-

Fiecare a fost la o nuntă, la un botez. Oamenii dansează. Noi trebuie să aducem tradiția la un nivel înalt de performanță ca joc autentic. Coregraful trebuie să păstreze mai departe aceste danduri.

Rep.: Cât de greu este să păstrezi autenticitatea dansurilor tradiționale?

F.O.: Este foarte greu. Cel mai greu este că sunt tot mai mulți tineri care nu vor să facă lucrul ăsta și trebuie să-i găsim pe cei mai buni care știu să citească și pașii de dans din

cărți. Ori sunt tot mai puțini oameni care știu să citească acel pas de dans din cărți. Noi o avem acum pe Loredana Niță, instructorul-coregraf al Ansamblului „Pandelașul”. Maestrul Ion Cristian a fost aniversat aici, în Casa de cultură când Ansamblul a împlinit 45 de ani. Și am avut ocazia să-l cunosc și îmi povestea istoria acestui Ansamblu, faptul că ei au fost pe cele mai mari scene din toată lumea, vorbim de Japonia, Franța...

dacă primele decenii de existență au fost cele de aur datorită recunoașterii dobândite pe scenele din toată lumea, poate că și în viitor păstrarea autenticității și a filonului tradițional va face ca cele mai înalte podiumuri de premiere să aparțină tot acestui Ansamblu unde autenticul se încăpățânează să trăiască. (fotografii din arhiva Ansamblului „Pandelașul” al Casei de cultură I. N. Roman din Medgidia)

dansul autentic a fascinat acolo, pasul tradițional a câștigat premiile. Pe noi trebuie să ne motiveze istoria Ansamblului și faptul că asta asta-i misiunea noastră la Casa de cultură: să păstrăm nivelul de performanță ridicat. Chiar dacă societatea s-a schimbat, chiar dacă oamenii par că nu mai înțeleg folclorul, trebuie să îi găsim pe acei oameni care încă mai cred în acel dans popular și tradiția păstrată la țară să o aducem aici, în urbea noastră.

Premiat de-a lungul timpului la concursurile naționale și internaționale, Ansamblul „Pandelașul” trăiește astăzi momente de revigorare. Și

